

Motion till riksdagen 2025/26:176

av Ciczie Weidby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2024/25:204 Regler om avstängning av statligt anställda

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som är mindre långtgående avseende grunderna för avstängning och som minskar risken för godtyckliga avstängningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att frågan om avstängning för statligt anställda omfattas av förhandlingsskyldigheten i MBL, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Vänsterpartiet förstår behovet av regler gällande avstängning av statligt anställda och står i huvudsak bakom förslagen i propositionen. Vänsterpartiet tycker att det är bra att regeringen har hört samman remissinstansernas kritik och bl.a. föreslår en tidsbegränsning av hur länge en avstängning kan pågå. I propositionen föreslås att en avstängning som mest kan pågå i två månader i taget, detta till skillnad från promemorians förslag att en avstängning skulle gälla tills vidare och utan någon tidsbegränsning.

Vänsterpartiet invänder dock i likhet med flertalet remissinsatser vad det gäller grunderna för avstängningen i den del det handlar om att en anställd betett sig på ett visst sätt som kan antas leda till uppsägning eller avskedande. Bestämmelsens utformning i detta avseende är alltför vag och bred och riskerar att leda till mycket långtgående tolkningar av exempelvis vilka beteenden som kan påverka förtroendet för myndigheten eller myndighetens möjligheter att fortsätta bedriva sin verksamhet. En avstängning är en mycket ingripande åtgärd, varmed det borde ställas höga krav på förutsägbarhet och tydlighet. Regeringen anger i propositionen att bestämmelsen – tvärtemot vad exempelvis Arbetsdomstolen förordar – ska kunna tillämpas ”även om

det är omständigheter som endast indirekt är hänförliga till arbetstagarens beteende som riskerar att hindra verksamhetens behöriga gång, t.ex. om en arbetstagare gör något som leder till reaktioner från allmänheten och det är dessa reaktioner som riskerar att hindra verksamheten”. Regeringen visar därmed med stor tydlighet hur långtgående verkan de vill att bestämmelsen ska få, vilket i sak är anmärkningsvärt. Vidare förstärker detta ytterligare den uppenbara risken för en godtycklig tillämpning av bestämmelsen, vilket i sin tur riskerar att skapa rädda och otrygga arbetsplatser. Vänsterpartiet anser således att grunderna för avstängning behöver vara tydligare och mer avgränsade jämfört med vad regeringen nu föreslår. Flera remissinstanser hänvisar exempelvis till bestämmelsen om avstängning i villkorsavtalen på det statliga avtalsområdet, som innehöll både en kvalificeringsgrund och krav om att det skulle föreligga misstanke om brott eller annat grovt åsidosättande som kunde föranleda ett skiljande från anställningen för att en avstängning skulle kunna ske.

Mot bakgrund av detta bör regeringen återkomma med ett förslag som är mindre långtgående avseende grunderna för avstängningen och som minskar risken för godtyckliga avstängningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ytterligare en sak som Vänsterpartiet invänder mot är att det enligt regeringens förslag inte ska föreligga någon förhandlingsskyldighet för arbetsgivaren innan en avstängning verkställs när en avstängning är aktuell. En avstängning är en ingripande åtgärd som enligt lagda förslag ska kunna genomföras även om det bara kan antas att ett beteende hos en arbetstagare utgör uppsägnings- eller avskedandegrund. Även om regeringen till viss del verkar ha tagit intryck av den kritik som kommit från remissinstanserna på denna punkt, så är regeringens förslag om att den fackliga organisationen ska underrättas när ett beslut om avstängning tagits samt att den lokala arbetstagarorganisationen ska ha rätt till överläggning med arbetsgivaren om avstängningen inte tillräcklig. Vänsterpartiet anser i likhet med flertalet remissinstanser att det behöver skrivas in en förhandlingsskyldighet i lagstiftningen gällande avstängning. I villkorsavtalet angavs uttryckligen att såväl beslut om avstängning som förlängning av detsamma skulle hanteras enligt medbestämmandelagen (MBL). Vänsterpartiet hyser därtill stor tilltro till att parterna har stor erfarenhet av att hantera förhandlingar skyndsamt när så krävs. Även mot bakgrund av vad som ovan anförts rörande osäkerheterna kring vad som kan utgöra grund för avstängning skulle en förhandlingsskyldighet kunna bidra till en mer rättssäker hantering av denna svårhanterliga materia. Utöver det har en förhandling många andra fördelar, såsom möjligheten att hitta en frivillig och mer ändamålsenlig lösning parterna emellan.

Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att frågan om avstängning för statligt anställda omfattas av förhandlingsskyldigheten i MBL. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ciczie Weidby (V)

Nadja Awad (V)

Isabell Mixter (V)

Malcolm Momodou Jallow (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)